

de les idees més importants del seu pensament, o sigui, la reflexió sobre la pèrdua que experimentem cada vegada que una llengua mor: la desaparició d'un llenguatge comporta la desaparició d'un món, d'una manera d'entendre la vida, d'una forma de relacionar-se (fins i tot sexualment). Cada llengua ens porta una possibilitat d'entendre el món, i justament per això no ens podem permetre prescindir-ne.

Tot seguit es va preguntar també per allò que més clarament distingeix el llenguatge humà dels altres codis de comunicació, i va situar la diferència en la capacitat de mentir (i per tant de fer ficció, d'inventar, i d'escriure literatura) i de parlar del futur (fins i tot per construir frases tan inversemblants com «què passarà el dia després del nostre funeral»). Precisament, és a partir de la idea de la fe en el futur

George Steiner a l'Aula Magna de la UdG.

que Steiner proposa una possible explicació del perquè de la primacia abassegadora (i a través de les noves tecnologies, cada vegada més) de l'anglès americà en el món actual, amb l'espanyol com a única possibilitat d'alternativa: els Estats Units, diu Steiner, són un poble que té un contracte amb l'esperança, són optimistes i pensen que els seus fills faran les coses millor que ells; a Europa, en canvi, la visió del món és molt més pessimista. A l'hora de triar una llengua s'opta per aquella, com l'anglès dels EUA, que sembla oferir en si mateixa una promesa de futur, i que a diferència d'altres (com l'anglès d'Anglaterra, per exemple, o el francès) és un idioma democràtic, sense classes, que permet fer errors i que no discrimina. És clar que també cal preguntar-se de quin anglès parlem, tenint en compte que els estudis han demostrat que de 300.000 paraules se n'utilitzen unes 600 en el dia a dia, que emprar frases subordinades es considera massa elitista, o que parlar malament, justament per aquesta democràcia a què fèiem referència, s'ha convertit en un avantatge.

Steiner va acabar la seva conferència explicant la següent història: en un camp de concentració, un presoner jueu s'estava morint literalment de set quan se li va acostar un dels guardes del camp amb una ampolla d'aigua, i davant seu, molt lentament, la va vessar tota a terra i lluny del seu abast. El presoner li va preguntar: «Per què?», i la resposta del guarda va ser, senzillament, «En aquest món no hi ha un perquè». Arribats en un estadi on el *logos* no ens serveix per

explicar el perquè de les nostres pròpies accions, estem en el temps de l'*epilogos*, després del *logos*, i per tant en un espai on el raonament i la paraula potser ja no ens serveixen de res. Tot i això, Steiner va voler ser optimista i va acabar la seva conferència amb l'advertència als joves que estiguessin alerta, perquè tot i la seva incertesa, o potser precisament per això, el futur que ens espera no pot ser més excitant.

M. Lluïsa Faxedas Brujats

Art i religió al segle XXI

Art sacre gironí d'ahir i d'avui. Exposició al Museu d'Art de Girona. Generalitat de Catalunya. Diputació de Girona, Bisbat de Girona. Del 7 d'abril al 8 de juliol del 2001.

Al llarg de segles, l'Església catòlica ha vinculat creació artística amb religió i societat. El poder de les burgesies, dels estats-nació i la gradual laïcització van modificar aquesta situació. El nou panorama resultant exigeix la readaptació de la religió i de l'art que se'n deriva. Aquesta és l'arriscada aposta que va llençar Joan Pau II l'any 2000, i el Bisbat de Girona s'ha fet seva la iniciativa amb l'exposició *Art sacre gironí d'ahir i d'avui*.

Sense menystenir l'ahir, sorprèn agradablement l'avui, la part final de la mostra, on els artistes gironins transmeten la seva manera d'entendre el fet religiós. I sorprèn perquè alguns creadors assoleixen un missatge sacre de gran qualitat a través d'elements contemporanis: els colors trenquen un paisatge per

Portada del catàleg de l'exposició "Art Sacre gironí d'ahir i d'avui".

grisós, la figura perd importància –tot i que les menys imaginatives segueixen patrons que esdevenen icones ja superades en l'era informàtica–. Però val la pena aturar-se davant de peces com el combatiu *Crist utòpic de l'alliberament* (1973), de Lluís Bosch, on la figura d'un nen depauperat nia en un Crist crucificat, un homenatge al pare Alsina, mort per la dictadura pinochetista; *Alè de vida* (2000), de Josep Mas, un oli sobre coure on la tenebror amaga la resurrecció; *Via-Crucis* (1995), del sempre interessant Kim Domene, on un joc infantil esdevé els 14 passos del calvari; el *Crist mariner* (1997) de fusta i ferro de Demetri Kontos, de la parròquia de Santa Maria de Cadaqués, o el de Francesc Torres, del 1965, amb la integració de figura i creu en un sol element; el *Sagrari* d'Emília Xargay, de la Sagrada Família de Blanes; l'escultura de Josep Simón *Crist de la Tramuntana* (2000), o el colpidor *Verònica pantocràtica* (2000) de Modest Cuixart, on se'ns mostra un Crist-home amb el rostre de la por.

La primera part, l'art *d'ahir*, mostra peces poc accessibles. Són objectes litúrgics i imatgeria (fins i tot hi ha un espectacular altar) que van del romànic fins al primer franquisme. Aquest tram de la mostra peca d'un cert desordre expositiu, pal·liat per l'indubtable interès de les peces.

Moisés de Pablo

Vint-i-quatre hores de lectura lliure

De les nou del vespre del dia 20 d'abril fins a la mateixa hora de l'endemà es van celebrar les 24 Hores de Lectura Viva a la sala La Planeta de Girona, organitzades pels amics del Museu d'Art.

El lector que ara mateix emprèn la lectura d'aquest article molt probablement considerarà que entre ell i la reflexió proposada pel sotassígnat hi ha una via de comunicació franca, immediata: la que ens brinda el text escrit amb tota la seva aparent neutralitat.

Excepte casos singulars, qui llegeix aquesta frase ho està fent per a ell mateix, molt possiblement en solitud, i no és forassenyat pensar que tindrà la sensació que els meus pensaments ragen en estat pur del paper per anar a raure al seu magí. És força raonable, doncs, pensar que qui llegeix no s'haurà adonat de la presència camuflada d'un poderós element que s'interposa entre nosaltres i que determina en bona part l'orientació i el sentit que ell acabarà donant a les meves

paraules: la música. En efecte, fins i tot si la lectura té lloc dins el silenci físic més estricte, en l'interior del lector, aquestes paraules que jo ara escric hi arribaran sonoritzades; en una sonorització insonora, però sonorització, tanmateix.

La lectura ha estat, en realitat, un acte sonor durant molts segles; és a dir, la pràctica de la lectura en veu alta té, en la nostra tradició cultural, molts més anys d'història que no pas la lectura callada, interna. S'ha fet famós, en aquest sentit, el relat d'Agustí d'Hipona que recull la seva enorme estupefacció després d'haver sorprès, en ple segle IV, el gran Ambrós, bisbe de Milà, resseguint amb la mirada les línies d'un llibre sense badar boca. Sense necessitat de recular tan enrere, tots hem pogut observar, sobretot en persones d'edat avançada, un lleu moviment de llavis, fins i tot un murmurí imperceptible, davant d'un paper escrit. La lectura interna ens és, doncs, una pràctica novella però perfectament consolidada.

De tant en tant, però, hi ha qui troba el gust a reprendre el fil dels nostres orígens, i aleshores sorgeixen excel·lents iniciatives com les 24 Hores de Lectura Viva. Un centenar llarg de lectors s'aturaren davant del faristol per tal de compartir els seus textos predilectes amb els oients presents. El fet de celebrar-se pràcticament la vigília de Sant Jordi va revestir aquesta iniciativa (secundada per la Llibreria 22) d'una clara voluntat alternativa: la de substituir el mercantilisme esclavitzant de les parades de la Rambla per un intercanvi gratuït d'idees, de versos, de cultura. Tant de bo aquest sigui tot just el primer d'una colla d'anys de lectura lliure.

Oriol Ponsatí i Murlà